

Koalitionens förslag till Mål och Budget 2018-2020

Innehåll

KOALITIONENS BUDGETFÖRKLARING	3
KOMMUNFULLMÄKTIGES BESLUT	8
1. BUDGETPROCESSEN	9
2. MÅL OCH ÅTAGANDEN	9
2.1. Kommungemensamma mål	9
2.2. Åtagande om tillgänglighet och bemötande	12
2.3. Styrdokument 2018	12
2.4. Internkontrollplaner	12
3. EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	12
3.1. Samhällsekonomin	12
3.2. Kommunens ekonomi	13
3.3. Skattesats, skatteintäkter och utjämning	14
3.4. Demografiska förändringar	15
3.5. Känslighets- och riskanalys	16
3.6. Ekonomisk framåtblick	17
4. RESULTATBUDGET 2018 MED PLAN 2019-2020	18
4.1. Nämndernas budgetramar	18
4.2. Avskrivningar och internränta	19
4.3. Borgensavgifter	19
4.4. Pensioner, arbetsgivaravgifter och personalomkostnadspålägg	19
4.5. Kompetensfonden	19
5. NÄMNDERNAS/BOLAGENS UPPDRAG OCH BUDGET	20
5.1. Kommunstyrelsen	20
5.2. Barn- och ungdomsnämnden	21
5.3. Kompetensnämnden	24
5.4. Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden	25
5.5. Socialnämnden	27
5.6. Familjerättsnämnden	31
5.7. Tekniska nämnden	31
5.8. Miljö- och bygglovsnämnden	33
5.9. Uppdrag Järfällahus AB	35
5.10. Uppdrag Järfälla Näringsliv AB	35
6. EXPLOATERINGSBUDGET 2018 OCH PLAN 2019-2021	35
7. INVESTERINGSBUDGET 2018 OCH PLAN 2019-2021	36
8. FINANSIERING OCH BALANSBUDGET	38
8.1. Upplåning	38
8.2. Soliditet och finansiellt mål	38

Bilagor

1. Kommunstyrelsens och nämndernas effektmål

2. Investeringsbudget 2018 med plan 2019-2021
3. Taxa för offentlig kontroll av livsmedels- och foderlagstiftningen.
4. Taxa för tillsyn och prövning inom miljöbalkens (1998:808) område.
5. Taxa för tillsyn inom strålskyddslagens (1988:220) område.
6. Taxor för Kultur-, demokrati- och fritidsnämndens verksamheter.
7. Styrdokument 2018

KOALITIONENS BUDGETFÖRKLARING

Trygghet och framtidstro för Järfälla

Samarbetskoalitionens budget 2018

När samarbetskoalitionen bestående av Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Centerpartiet tillträdde efter valet 2014 ville vi vända utvecklingen i Järfälla och investera i fler jobb, kvalitativ välfärd och en hållbar utveckling. Vår gemensamma inriktning för Järfälla kommun ligger fast.

På tre år har kommunens ekonomi förbättrats kraftigt. Arbetslösheten har sjunkit och antalet hushåll som går på ekonomiskt bistånd har minskat med över 200. Järfälla har utsetts till länets bästa miljökommun av Aktuell Hållbarhet. Idag är Järfälla en av de snabbast växande kommunerna i landet. Här finns potential för tillväxt som är långsiktigt hållbar och kom-mer alla Järfällabor till del. Men det kräver fortsatt tuffa prioriteringar och politisk beslutsamhet.

Järfällas bostadsbyggande är idag motorn i kommunens positiva utveckling. Samtidigt innebär det stora utmaningar. Med fler invånare behövs nya skolor och förskolor, äldreboenden och anläggningar för kultur och idrott. Parker och grönområden behöver utvecklas. De kommunala välfärdsverksamheterna behöver stärkas för såväl gamla som nya medborgare. Järfälla behöver investeringar för minskade klyftor och ett samhälle som håller ihop.

Järfällaborna ska erbjudas bästa möjliga välfärdstjänster. Skattefinansierade verksamheter ska bedrivas effektivt och uppnå en hög kvalitet och tillgänglighet avseende såväl verksamhetens innehåll som personalens bemötande. Kommunen ska fortsätta arbetet för att vara en bra arbetsgivare med trygga och rättvisa arbetsvillkor och ett starkt medarbetarinflytande. Järfällas invånare ska känna trygghet i sin vardag och ha ett starkt medborgarinflytande. Arbetet med delaktighet, inkludering och integration ska fortsätta och kommunens demokratiarbete stärkas.

Med budgeten för 2018 vill vi fortsätta att utveckla Järfälla till en plats där alla kan känna trygghet och framtidstro. Genom satsningar på skola, välfärd och trygghet samt investeringar för en hållbar utveckling och tillväxt vill vi skapa ett bättre Järfälla för alla.

Framtida tillväxt

Tillväxten i Stockholmsregionen ska komma Järfälla till del. Därför ska Järfälla kommun arbeta för full sysselsättning, fler företag, boende och besök i kommunen. Bostadsbyggandet med ca. 1000 påbörjade bostäder per år ska fortsätta för att Järfällabor ska kunna hitta en bostad, för att uppfylla tunnelbaneavtalet och ge underlag för förbättrad service till medborgarna. Samtidigt ska arbetet med att få fram prisvärda bostäder för unga intensifieras.

Järfällas näringslivsbolag ska fortsätta arbetet med att stärka kommunens service till företag och aktivt verka för nyetableringar. Kommunen ska vara en attraktiv plats

även för kultur, fritid och nöje. Järfällafestivalen ska utvecklas till att även omfatta kulturaktiviteter på kvällen. Tillsammans med näringsliv och civilsamhälle ska arbetet med Järfällaandan fortsätta för att främja en positiv utveckling av närings- och föreningslivet i alla kommundelar.

Järfälla ska ge möjligheter men också ställa krav. Ingen som kan jobba ska gå på bidrag. Därför fortsätter vi med satsningen på välfärdsjobb som förstärker kommunens verksamheter och ger ökad service till Järfällaborna, samtidigt som människor går från bidrag till arbete. Kommunen ska fortsatt erbjuda sommarjobbsgaranti till alla ungdomar mellan 15 och 18 år.

Reformer i urval 2018:

- Fler yrkeshögskoleutbildningar i kommunen.
- Järfällafestivalen utvecklas till att även omfatta kulturaktiviteter på kvällen.
- Arbetet med Järfällaandan ska stärkas.

Uppdrag i urval 2018:

- Ta fram en strategi för att kunna erbjuda prisvärda bostäder för ungdomar i alla kommundelar.
- Ta fram åtgärdsplan för att minst halvera ungdomsarbetslösheten fram till 2020.
- Planera för att genomföra en bomässa i samband med tunnelbanans öppnande.

Studiero i skolan

Vårt mål för Järfällas skolor är att alla elever kunna nå sin fulla potential. Då krävs ordning och studiero i varje klassrum. Ska kunskapsresultaten i Järfälla fortsätta att förbättras behöver lärare, förskollärare, skolledare och övrig personal ges bästa möjliga förutsättningar att fokusera på den pedagogiska verksamheten. Därför gör vi en kraftfull förstärkning av resurserna till Järfällas skolor och förskolor 2018.

Vi höjer skolpengen med 4,5 procent från förskolan upp till årskurs 9. Det ger ett tydligt mandat och uppdrag till rektorer och förskolechefer att göra de förstärkningar som behövs för att öka måluppfyllelsen och förbättra arbets- och studiemiljön. Samtidigt tillsätter vi en utredning om hur kommunen kan förbättra stödet till verksamheternas arbete med ordning och studiero.

För en bra skola är lärarna nyckeln. Järfälla kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare med schyssta arbetsvillkor för att kunna anställa och behålla skickliga pedagoger. Därför ger vi uppdrag om att garantera arbetskläder till personalen i förskolan och se över hur administrationen kan minskas i skolan.

Lika möjligheter för alla barn kräver extra resurser där behoven är som störst. Tillsammans med regeringen fortsätter vi att göra särskilda satsningar på de skolor och förskolor med störst utmaningar. För 2018 höjs den socioekonomiska ersättningen i förskolan samtidigt som regeringen tillskjuter medel för att stärka likvärdigheten i grundskolan.

Skolans verksamhet ska vila på forskning och beprövad erfarenhet. Forskningen har länge visat på sambandet mellan daglig rörelse och förbättrade kunskapsresultat samt förbättrad hälsa för eleverna. Därför inför vi under 2018 daglig rörelse i skolan i ett antal av Järfällas skolor, med målet om att på sikt utöka till alla skolor.

Reformer i urval 2018:

- Höjd skolpeng med 4,5 procent från förskola till årskurs 9.
- Höjd socioekonomisk ersättning i förskolan.
- Daglig rörelse införs i flera skolor.

Uppdrag i urval 2018:

- Ta fram förslag på hur Järfällas lärare ska kunna ägna mer tid åt att möta varje elev och mindre åt administration.
- Ta fram en åtgärdsplan för ökad trygghet och studiero i Järfällas skolor.
- Undersöka förutsättningarna för att etablera en naturskola i Järfälla.

Kvalitativ välfärd

En stark välfärd är avgörande för vår framtida utveckling. Med en ansvarsfull ekonomisk hushållning, ökat bostadsbyggande och högre inflyttningstakt kan vi tillsammans skapa kvaliteten i välfärden.

I Järfälla ska de som varit med att bygga upp vår gemensamma välfärd kunna åldras med livskvalitet under trygga och värddiga former. Äldre ska få ökade möjligheter till en rik fritid genom att fler fritidsaktiviteter skapas tillsammans med kommunens pensionärsföreningar. Samtidigt höjer vi medlemsstödet till deras viktiga verksamheter.

För brukarna i Järfällas äldreomsorg ska kvaliteten öka genom en satsning på ökad personaltäthet och höjd kvalitet. Dessutom stärker vi arbetet med trygg hemgång så att äldre kan lita på att få det stöd de behöver för att komma hem efter en sjukhusvistelse. Vi vill även göra måltidssituationen trevligare för brukarna på våra äldreboenden. Därför tillskjuter vi resurser för att förbättra måltidsupplevelserna efter det utredningsarbete som gjorts inom Socialnämnden.

Välfärden ska finnas där när Järfällaborna behöver den. Vi förstärker individ- och familjeomsorgen genom att tillskjuta resurser till familjecentralen i Jakobsberg. Samtidigt utreder vi möjligheten att inrätta en ny familjecentral för det framväxande Barkarbystaden. Det sociala och förebyggande arbetet gentemot barn och unga förstärks genom en satsning på fältassistenter.

Reformer i urval 2018:

- Förstärkta resurser för höjd kvalitet i äldreomsorgen.
- Personalförstärkningar för trygg hemgång och fler mellanboendeformer.
- Förbättrad måltidsupplevelse på äldreboenden.

Uppdrag i urval 2018:

- Utredda möjligheten att inrätta en familjecentral i Barkarbystaden.
- Se över hur samarbetet kring barn och unga kan stärkas inom kommunens verksamheter.

- I samråd med Kommunala pensionärsrådet och Järfällas äldreorganisationer skapa fler aktiviteter som berikar äldres fritid, och i samband med detta höja medlemsstödet.

Demokrati, öppenhet och trygghet

Alla Järfällabor har rätt till trygghet. Arbetet för en tryggare kommun ska prägla all verksamhet i Järfälla. Åtgärderna ska omfatta såväl preventiva insatser som aktiva insatser, med kontinuerlig uppföljning och samordning under kommunstyrelsen. Järfälla kommun ska samla alla goda krafter och samordna arbetet för trygghet och brottsförebyggande i kommunen. Vi förstärker och permanenterar satsningen med kommunala trygghetsvårdare som ska vara närvarande i alla kommundelar. Samtidigt intensifierar vi arbetet med att få fler föreningar och vuxna att trygghetsvandras.

I samverkan med Järfällahus AB ska omfattande trygghetsinsatser och sociala insatser göras inom bolagets bostadsområden. I särskilt utsatta områden ska kommunen verka för bildandet av sociala områdesgrupper i samverkan med boende, socialtjänst, skola, polis och näringsliv med fokus på trygghet och integration.

Den fysiska miljön är viktig för tryggheten. Områden där medborgarna upplever otrygghet ska rustas upp och anpassas. Därför satsar vi på belysning och upprustning av befintliga bostadsområden samtidigt som kommunen övertar ansvaret för nybyggda områden.

Tillit och möten mellan människor är viktigt för ökad trygghet. Fler mötesplatser och ett rikare kultur- och fritidsutbud ska vara en grundbult i trygghetsarbetet. Därför satsar vi på att öppna upp fler mötesplatser i kommunala lokaler så att det ska finnas tillgängliga samlingslokaler i varje kommundel.

Järfälla kommun ska aktivt arbeta för inkludering och motverka segregation med ledorden mångfald, jämställdhet och öppenhet. Inför de allmänna valen 2018 ska demokratiarbetet stärkas ytterligare med målet att öka röstdeltagandet. Demokratiarbetet ställer krav på samverkan med såväl statliga myndigheter som företag, boende och civilsamhället.

Kommunen ska stärka arbetet med FN:s barnkonvention. För att förbättra samordningen med det övriga demokratiarbetet flyttas arbetet från kommunstyrelsen till kultur-, demokrati-, och fritidsnämnden.

Behovet av nya idrottsanläggningar är stort i Järfälla. För 2018 investerar vi särskilt i nya konstgräsplaner samtidigt som vi fortsätter arbetet med att bygga nya och rusta befintliga idrottsanläggningar och motionsspår för både spontan- och föreningsidrotten. De investeringar som redan finns i kommunens investeringsplan ska fullföljas och prioriteras i tid.

Reformer i urval 2018:

- Järfällahus AB ska årligen avsätta 6 miljoner för sociala- och trygghetsskapande insatser i sina bostadsområden.
- Förstärkning av trygghetsvårdarna med tillsvidareanställd personal.
- Nya konstgräsplaner anläggs och fler möteslokaler öppnas upp.

Uppdrag i urval 2018:

- Verka för bildandet av lokala sociala områdesgrupper i samarbete mellan, polis, socialtjänst, skola, Järfällahus AB och civilsamhället.
- Utveckla metoder och arbetssätt för kommunens arbete med Barnkonventionen.
- Möjliggöra för att allmän platsmark i Järfälla ska kunna användas för odling och kolonilotter.

Hållbar utveckling

Järfälla ska vara en föregångskommun och sträva efter länets bästa förutsättningar för hållbar utveckling. Detta innebär en effektiv och miljöanpassad energi- och resursanvändning, en hög miljömedvetenhet och en god livsmiljö.

Genom investeringar i förnybar energi och energieffektiviseringar ska Järfälla ta sin del i ansvaret för att nå regeringens mål om 100 procent förnybar energi. När vi bygger ska vi bygga i kollektivtrafikhöga lägen, på så sätt ger vi människor goda möjligheter att bo på ett ställe där de inte är beroende av bilen.

Vi höjer hållbarhetsambitionerna för bostadsbyggandet ytterligare genom att ta fram en kommunövergripande hållbarhetsstandard. Ett steg i att bygga hållbart och samtidigt pressa byggtid och kostnader är byggnation i trä. Därför ger vi uppdrag om att planera för sammanhållen kvartersbebyggelse i trä med start i Barkarbystaden.

För de som bor längre från kollektivtrafiken ska vi underlätta vardagen genom att förbättra cykelinfrastrukturen i hela kommunen. För 2018 fördubblar vi investeringarna för ökat cyklande i nya gång- och cykelvägar, belysning, skyltning och pumpstationer. Samtidigt förbereder vi för fler infartsparkeringar nära kollektivtrafik för att möjliggöra växling från bil till kollektivtrafik. Dessutom inrättar vi en bil- och cykelpool för kommunens medarbetare och sätter målet om att göra hela kommunens fordonsflotta fossilfri.

Alla Järfällabor ska ha nära till grönområden. Det är också av yttersta vikt att vi skyddar de naturområden som är viktigast för dagens och framtidens Järfällabor. Under året vill vi därför göra Igelbäcken till ett naturreservat och samtidigt inrätta biotopskydd vid Ängsjö. Utöver det investerar vi för att kunna anlägga minst en ny park per år och för att förbättra underhållet av befintliga grönområden.

Reformer i urval 2018:

- Investeringar i nya gång- och cykelvägar.
- Bil- och cykelpool för kommunens medarbetare.
- Anlägga minst en ny finpark per år.

Uppdrag i urval 2018:

- Planera för sammanhållen kvartersbebyggelse i trä i Järfälla med start i Barkarbystaden.
- Ta fram riktlinjer för när det går att bygglovsbefria solceller.
- Ta fram en tidssatt genomförandeplan för att göra Järfälla kommuns fordonsflotta fossilfri.

KOMMUNFULLMÄKTIGES BESLUT

Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag följande:

1. Nämnders och styrelser kommunbidrag 2018 fastställs.
2. Kommungemensamma inriktningsmål och åtaganden för 2018 fastställs.
3. Resultatbudget, investeringar, exploateringar och balansbudget 2018 samt plan 2019-2021 fastställs.
4. Mål, uppdrag och budget för styrelser och nämnder fastställs.
5. Enligt förslag till uppdrag fastställs tillägg i ägardirektiv för Järfällahus AB och Järfälla Näringsliv AB.
6. Kommunstyrelsen bemyndigas att uppta långfristiga lån om 2 900 mnkr år 2018.
7. Borgensavgiften är oförändrad och fastställs till 0,35 procent år 2018.
8. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att justera nämndernas driftbudgetramar med anledning av beslutad investeringsbudget.
9. Ekonomistyrregler för 2017 fortsätter att gälla 2018.
10. Styrdokument enligt bilaga 7 fastställs

Priser och taxor

11. Priser för Socialnämndens pengstyrda verksamhetsområden fastställs.
12. Priser för Barn- och ungdomsnämndens pengstyrda verksamhetsområden fastställs.
13. Avgifter inom Kultur-, demokrati- och fritidsnämndens verksamheter fastställs att gälla från 1 januari 2018.
14. Tillämpningen av den gemensamma länsprislistan för de olika programmen i den gemensamma gymnasierregionen i Stockholms län att fortsatt gälla 2018.
15. Taxa för offentlig kontroll av livsmedels- och foderlagstiftningen enligt bilaga 3 fastställs att gälla från 1 januari 2018.
16. Taxa för tillsyn och prövning inom miljöbalkens (1998:808) område enligt bilaga 4 fastställs att gälla från 1 januari 2018.
17. Taxa för tillsyn inom strålskyddslagens (1988:220) område enligt bilaga 5 fastställs att gälla från 1 januari 2018.
18. Förändringen att bygglovspliktig installation av solceller befrias från bygglovavgift i bygglovstaxan fastställs.

1. BUDGETPROCESSEN

Budgeten är kommunens viktigaste styrdokument och innehåller kommunfullmäktiges mål, uppdrag och ekonomiska ramar. Den riktar sig till hela kommunkoncernen med dess bolag, styrelser och nämnder. Den utgör även vägledning till kommunens externa samarbetspartners och leverantörer i deras planering och åtagande under planeringsperioden. Budgeten har sin grund i kommunallagen och lagen om kommunal redovisning.

Budget- och uppföljningsprocessen för Järfälla bygger på ledorden om en långsiktig och hållbar ekonomisk planering i en expansion med snabba förändringar. Den nya budgetprocessen från 2017 innebär att årsbudget med plan för en treårsperiod införs. Budgetprocessen ska vara förutsägbar och transparent för alla berörda (förtroendevalda, chefer, medarbetare, Järfällabor och externa samarbetspartner). Den bygger på en gedigen och löpande dialog mellan parterna. Den sätter verksamhetens förutsättningar och prioriteringar i fokus. Det innebär en fördjupad resultatanalys av effektivitet och kvalitet samt fokus på förbättringsområden och åtgärder vid avvikelser.

2. MÅL OCH ÅTAGANDEN

I avsnittet redovisas förslag till kommungemensamma inriktningsmål. Kommunstyrelsens och nämndernas effektmål till de gemensamma inriktningsmålen redovisas i bilaga 1.

2.1. Kommungemensamma mål

Kommunen har fyra inriktningsmål, med rubrikerna ”*Framtida tillväxt*”, ”*Kvalitativ välfärd*”, ”*Miljö- och klimat*” och ”*Demokrati, öppenhet och trygghet*”. Inriktningsmålen är styrande för nämndernas mål, på så vis att nämnderna har formulerat mål som visar hur respektive nämnd kan bidra till uppfyllelsen av de kommungemensamma målen, utifrån sitt verksamhetsområde.

Utöver kravet att nämndernas mål ska härledas ur inriktningsmålen, gäller att de ska vara effektmål och utgå från ett brukarperspektiv. Det innebär att de ska ta fasta på de önskade effekterna för den verksamheten är till för. Effektmålen beskriver därmed vad som ska uppnås, snarare än vad som ska göras. Effektmålen ska vara mät-/uppföljningsbara, i vissa fall används flera olika resultatmått för att beskriva uppfyllelsen av ett och samma effektmål. Effektmålen redovisas under respektive nämnds avsnitt.

Till de kommungemensamma inriktningsmålen har även indikatorer utarbetats. Dessa ska användas för att läsa av om den övergripande utvecklingen går i rätt riktning. Indikatorerna kan därmed beskrivas som informationsmått. De kommungemensamma inriktningsmålen och indikatorerna som kopplats till vart och ett av dem framgår nedan. Indikatorerna redovisas i samband med delårsrapporter och verksamhetsberättelse.

Framtida tillväxt

Invånarantalet i Järfälla ska öka och kommunen som organisation ska på alla nivåer ha beredskap att möta expansionen. Kommunen ska erbjuda en blandning av

boende- och upplåtelseformer samt boende som passar för alla livets skeden, behov och livssituationer. Arbetslösheten bland järfällaborna ska minska. Antalet arbetstillfällen i kommunen ska öka och fler företag ska etablera sig i kommunen. Järfälla ska även attrahera fler besökare och erbjuda olika typer av attraktiva besöksmål.

Indikatorer	Uppföljningsmetod
Järfällas skattekraftsutveckling, relativt länet.	Sammanställning och analys av statistik, inhämtas från SCB.
Järfällabornas syn på kommunen som plats att bo och leva på.	Årlig enkätundersökning riktad till Järfällaborna. (Nöjd Region Index i SCB:s medborgarundersökning.)
Inflyttning till Järfälla, relativt länsgenomsnittet.	Migrationsstatistik över flyttningar mellan kommunerna i länet, samt nettoinflyttningar till Järfälla jämfört med medianen i Stockholms län.
Antal påbörjade bostäder	Uppgifter inhämtas från Bygglov, som rapporterar till SCB.
Antal färdigställda bostäder	Uppgifter inhämtas från Bygglov, som rapporterar till SCB.
Andel arbetslösa Järfällabor.	Sammanställning och analys av statistik, inhämtas från arbetsförmedlingen.
Antal arbetstillfällen i kommunen. (Dagbefolkning)	Sammanställning och analys av statistik från SCB.
Företagarnas ammanfattande omdöme om kommunens service till företagen.	Undersökning riktad till företagen i kommunen, SKL:s ”Insikten” alt. SBA:s mätning, genererar Nöjd-Kund-Index .
Antal nya företag per 1000 inv.	Nyföretagarcentrums ”Företagsbarometer”, hämtar in uppgifter om nyregistrerade företag från Bolagsverket.
Länsbornas syn på om Järfälla är en attraktiv kommun att besöka.	Årlig kännedomsmätning riktad till invånare i Stockholms län.

Kvalitativ välfärd

Järfällaborna ska erbjudas bästa möjliga välfärdstjänster för sina skattepengar. Kommunalt finansierade verksamheter ska bedrivas effektivt, med ständigt förbättrade resultat och hög brukarupplevd kvalitet avseende såväl verksamhetens innehåll som personalens bemötande. Kvalitet och uppföljning ska vara det styrande för alla kommunalt finansierade tjänster.

Indikatorer	Uppföljningsmetod
Andel järfällabor som är nöjda med hur kommunen sköter sina olika verksamheter.	Årlig enkätundersökning riktad till Järfällaborna. (SCB:s Medborgarundersökning)
Andel järfällabor som anser att de blir väl	Årlig enkätundersökning riktad till

bemötta i kontakten med kommunens anställda och medarbetare som är anställda hos externa utförare.	Järfällaborna. (SCB:s Medborgarundersökning)
--	---

Järfälla har sedan ett antal år god ekonomisk hushållning som mål. Sedan år 2005 finns detta även inskrivet som ett krav i kommunallagen. Samtliga effektmål härledda ur inriktningsmålet om kvalitativ välfärd, såväl nämndernas som kommunstyrelsens, har bäring på god ekonomisk hushållning. I avsnittet som beskriver kommunstyrelsens mål finns även kommunens finansiella mål beskrivet. Nämnderna ska enligt anvisningarna till Mål & budget även ange nyckeltal med bäring på kvalitet och effektivitet.

Miljö och klimat

Järfälla ska vara en föregångskommun i klimat- och miljöfrågor. Kommunen ska ha effektiv och miljöanpassad energi- och resursanvändning. Kommunen ska också verka för att öka medborgarnas miljömedvetenhet.

Indikatorer	Uppföljningsmetod
Andel järfällabor som besväras av trafikbuller i sin bostad.	Årlig enkätundersökning riktad till järfällaborna. (SCB:s Medborgarundersökning.)
Koldioxidutsläpp (ton per kommuninvånare)	Sammanställning och analys av statistik, inhämtas från Länsstyrelsens Nationella emissionsdatabas.
Bedömd vattenstatus i kommunens sjöar och vattendrag.	Sammanvägd analys av vattenstatus utifrån miljöövervakning. (Vattenmätningar genomförs med olika intervall av flertal aktörer.)
Andel ekologiska livsmedel i kommunens verksamheter	Intern mätning, del av undersökningen Kommunens Kvalitet i Korthet.
Andel förvaltningar certifierade enl Svensk Miljöbas*	Intern mätning.

* Ändrad indikator eftersom strukturen för miljödiplomering förändrats och den tidigare indikatorn ”enheter som har grundnivå inom miljödiplomering” inte gäller längre.

Demokrati, öppenhet och trygghet

Alla kommunens verksamheter ska aktivt arbeta för inkludering och motverka alla former av diskriminering och segregation. Järfällaborna ska erbjudas möjlighet att vara delaktiga och ha inflytande i utvecklingen av det egna närområdet. Arbetet för en tryggare kommun ska präglade all verksamhet i Järfälla, och omfatta såväl förebyggande insatser som aktivt trygghetskapande åtgärder. Fler mötesplatser och ett rikare kultur- och fritidsutbud ska vara en grundbult i trygghetsarbetet.

Indikatorer	Uppföljningsmetod
Skattning av hur väl kommunen möjliggör för järfällaborna att delta i kommunens utveckling.	Egen undersökning. Mätning inom ramen för Kommunens Kvalitet i Korthet.
Järfällabornas syn vilken insyn och inflytande de har över kommunens verksamhet.	Årlig enkätundersökning riktad till Järfällaborna. (Nöjd Inflytande Index, i SCB:s Medborgarundersökning)

Järfällabornas upplevelse av trygghet och säkerhet i kommunen.	Årlig enkätundersökning riktad till Järfällaborna. (Trygghetsindex, i SCB:s Medborgarundersökning)
Andel röstberättigade som röstade i senaste kommun- respektive EU-valet.	Uppgifter inhämtas från Valmyndigheten.

2.2. Åtagande om tillgänglighet och bemötande

En del i Järfällas kvalitetsstyrning innebär att åtaganden, det vill säga preciseringar av tjänsternas innehåll, ska tas fram för fastställande i samband med budget. Kommunstyrelsen ansvarar för det kungemensamma åtagandet om tillgänglighet och bemötande. Åtagandet handlar om att alla verksamheter som kommunen svarar för ska ha ett öppet och tillgängligt arbetssätt och är oförändrat jämfört med förutvarande år:

Järfälla kommun har ett öppet och samarbetande arbetssätt och verkar för att kommunens invånare ska känna ansvar och delaktighet. Därför är det lätt att ta del av förslag och beslut i den kommunala beslutsprocessen. Det är också lätt att kontakta en politiker eller en tjänsteman om du vill lämna synpunkter eller diskutera någon del av kommunens verksamhet.

På kommunens webbplats kan du ta del av beslutsunderlag samtidigt som politikerna får dem. Där kan du också läsa snabbreferat från kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och de olika nämnderna senast två dagar efter sammanträdet.

När du kontaktar kommunen under kontorstid får du tala med någon som kan ta emot ditt ärende. Om vi inte kan ge besked direkt så återkommer vi så snart vi kan, dock senast inom två arbetsdagar. Om ärendet kräver längre handläggningstid, får du besked om vem som handlägger ärendet.

När du kontaktar någon av kommunens anställda blir du bemött med respekt och lyhördhet.

2.3. Styrdokument 2018

I bilaga 7 redovisas gällande styrdokument för år 2018.

2.4. Internkontrollplaner

Kommunstyrelsens och nämndernas internkontrollplaner redovisas i samband med framtagandet av deras detaljbudgetar.

3. EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR

3.1. Samhällsekonomin

Med några års stark tillväxt befinner sig Sverige i högkonjunktur. Konjunkturen förväntas stärkas ytterligare det närmaste året och därefter sker en återgång till ett normalläge. Tillväxttalen förväntas bli lägre efter 2018 och ökningen av BNP begränsas till 1,5 per år samtidigt som antalet arbetade timmar i princip stagnerar. Den reala ökningen av skatteunderlaget avtar gradvis från 2 % till under 1 % från 2019. (Hämtat ur SKL:s Ekonomirapport oktober 2017).

Kommunernas samlade resultat för 2016 uppgick till 22 miljarder. En stor del, 9 miljarder, utgörs av rea- och exploateringsvinster. Justerat för dessa uppgår det

samlade resultatet till 2,4 % av skatter och generella bidrag. Ett bra resultat för att klara den demografiska utvecklingen, ökade pensionskostnader och lägre skatteunderlagsutveckling framöver. Kommunerna behöver fortsätta effektiviseringar i olika former bl. a. med stöd av digitaliseringar för att klara verksamheten och målen för god ekonomisk hushållning.

Ekonomiska utmaningar finns inom ett antal områden. Investeringarna har ökat under en längre tid och kommer troligen att fortsätta att öka. Detta beror bl.a. på att många bostäder och verksamhetsfastigheter byggda under 1960-1970 talet behöver renoveras och ersättas. Andra förklaringar är att Sveriges befolkning ökar snabbt samt urbaniseringen. Kostnadsökningar fortsätter inom skolan och den demografiska utvecklingen inom flera verksamhetsområden samt kostnadsövertäckningen från den statliga personliga assistansen.

3.2. Kommunens ekonomi

Den kraftiga tillväxten som sker i kommunen med satsning på samhällsutvecklingen med bostäder, infrastruktur och service i välfärden, ställer krav på överskott i ekonomin. Kommunfullmäktiges beslut från 2015-05-04 om riktlinjer för god ekonomisk hushållning innebär att årets resultat ska vara minst 1 % av skatteintäkterna samt sträva mot att resultatet ska överstiga 2 %. Resultatmålet ska långsiktigt säkra en god ekonomisk hushållning. Det innebär att överskottet bidrar till självfinansiering av kommande investeringar för att låneskulder och räntekostnader inte ska gröpa ur konsumtionsutrymmet för välfärdstjänsterna. Överskott i ekonomin är även viktiga för att kunna möta snabba förändringar i konjunkturen.

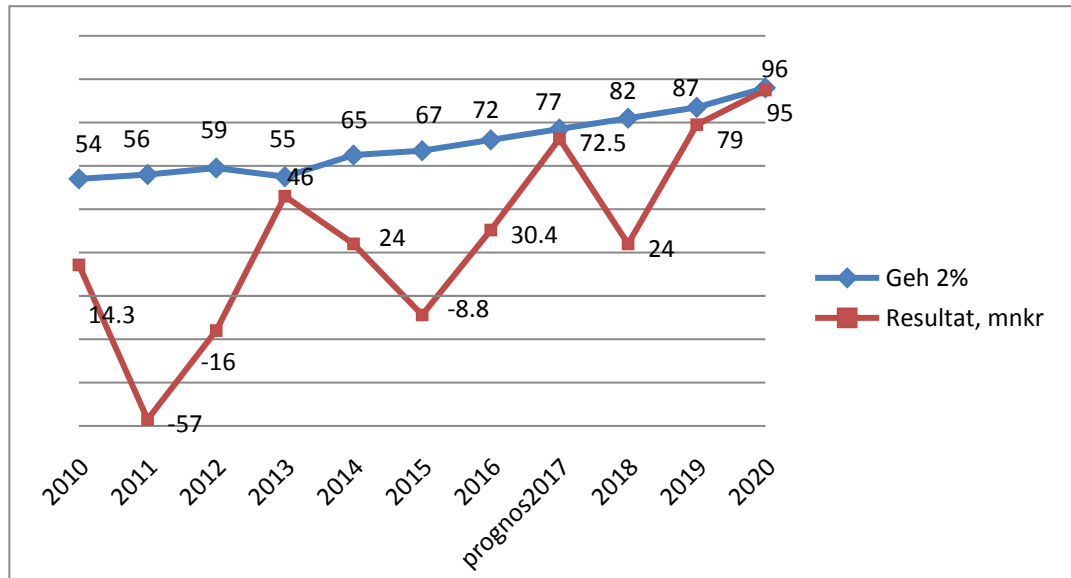
Kommunens resultatutveckling över en tioårsperiod (2007-2016) har i genomsnitt uppgått till 0,3 % av skatteintäkterna och för de senaste fem åren 0,4 % (exklusive exploateringar). Kommunen redovisar underskott för åren 2009, 2011, 2012 och 2015. De låga resultaten i kombination med ökade investeringar har medfört att kommunens låneskuld ökat över tid, med undantag för 2016 då amortering med 250 mnkr kunde ske tack vare försäljning av värdepapper. Prognosen för låneskulden som i tertialbokslutet uppgår till 1 880 mnkr prognostiseras bli 2 230 mnkr vid årets slut.

Kommunfullmäktige beslutade för budget 2017 om en resultatnivå om 1,5 %, motsvarande 57 mnkr. Prognosen per augusti pekar mot ett positivt verksamhetsresultat på 72,5 mnkr (c:a 1,9 %). Inklusivt exploateringsnetto om 381 mnkr och jämförelsestörande poster om 177 mnkr avseenden tunnelbanan, beräknas den totala årsprognosen till ca 277 Mnkr. Förseningar i tidplaner inom exploateringen kan påverka prognosen för markintäkterna framåt och därmed likviditen över planperioden. Det är av stor vikt att följa marknadsutvecklingen och ha en god beredskap för förändringar.

Nämnderna har totalt en ekonomi i balans med en prognos om +1,7 mnkr. Barn- och ungdomsnämnden prognostiserar överskott, 20,5 mnkr, medan Socialnämnden och Kompetensnämnden prognostiserar underskott, 19,7 resp 15,9 mnkr. Investeringsutgifterna beräknas till 984 mnkr vilket är 740 mnkr lägre än budget (genomförandegrad ca 60 %).

God ekonomisk hushållning i kommunen är grunden för en hållbar verksamhet och ekonomi och skapas genom att verksamheten drivs med hög kvalitet och

kostnadseffektivitet. Det är en förutsättning för att i framtiden kunna ge Järfällaborna en god service. Järfälla är enligt SCB en medeleffektiv kommun i Stockholms län och därmed finns förutsättningar till ökad effektivitet. Kommunfullmäktige har i budget 2017 gett samtliga nämnder och styrelser i uppdrag att säkerställa en effektiv verksamhet med god kvalitet.

Diagrammet ovan visar Järfällas resultatutveckling, exklusive exploatering, i jämförelse med god ekonomisk hushållning om 2 % av skatteintäkter och utjämningskostnader i mnkr.

3.3. Skattesats, skatteintäkter och utjämningskostnader

Kommunfullmäktige fastställde 2017-10-16 skattesatsen 2018 till 19,15 kronor vilket är oförändrat mot föregående år.

Kommunens intäkter består till övervägande del av skatteintäkter och bidrag från de kommunala utjämningsystemen. Förändringen mellan åren beror dels på inkomstutvecklingen för de redan boende i kommunen och dels på hur antalet i befolkningen i kommunen förändras.

Summan av skatteintäkter och bidrag från utjämningsystemen beräknas 2018 bli 4 078 mnkr, en ökning från prognosen för år 2017 med cirka 214 mnkr (5,5%). Från 2018 till 2019 beräknas ökningen till cirka 276 mnkr (6,8%) och från 2019 till 2020 till cirka 430 mnkr (9,9%). Den stora ökningen 2020 beror bl a på högre befolkningsutveckling.

I en expansiv kommun är takten på bostadsbyggandet en central del. Skatter och utjämningskostnader grundar sig på en befolkningsprognos som bl.a. innehåller kommunens egen prognos över bostadsbyggandet de kommande åren. Antalet tillkommande bostäder beräknades där till 947 st år 2017, 1 235 st år 2018, 2 114 st år 2019 och 2 111 st år 2020. Den befolkningsprognos som Statisticon levererade med detta underlag visar på en befolkningsökning med c:a 2 100 st år 2017, 2 760 st år 2018, 4 300 st år 2019 och 4 300 år 2020.

En befolkningsökning med 100 personer genererar cirka 10 mnkr i intäkter från skatter och utjämningsystem. Om befolkningsökningen förändras med 200 st färre eller fler än prognosen förändras det budgeteade resultatet med 20 mnkr.

I diagrammet nedan redovisas utvecklingen av skatteintäkter från år 2016 till 2020.

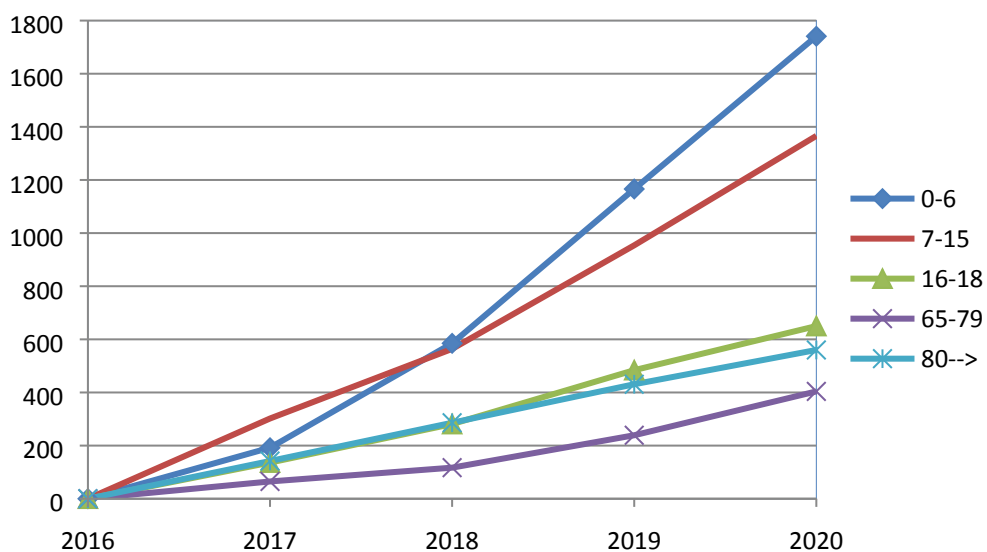
Mnkr	Bokslut 2016	Prognos 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020
Skatteintäkter					
Kommunalskatt	3 068,3	3 201,9	3 348,2	3 510,1	3 705,1
Gen. Statsbidrag och utjämnning					
Inkomstutjämnning	303,0	370,8	404,6	472,7	609,5
Kostnadsutjämnning	185,0	181,5	198,7	232,1	322,2
Införandebidrag	28,6	9,9	0,0	0,0	0,0
Regleringsbidrag/-avgift, mm	-2,5	-0,7	11,5	35,5	55,7
Fastighetsavgift	104,4	108,8	112,7	112,7	112,7
Utjämnning LSS	-60,3	-42,6	-31,7	-32,9	-34,7
Staligt bidrag flykting		34,4	34,4	24,6	14,7
Summa	558,2	662,1	730,2	844,7	1 080,1

3.4. Demografiska förändringar

Den kommunala sektorns verksamheter vänder sig främst till barn, ungdomar och äldre. Förändringar i dessa åldersgrupper påverkar de kommunala kostnaderna inom verksamheterna barnomsorg, skola och äldreomsorg.

I nedanstående diagram visas den prognostiserade demografiska förändringen för åldersgrupperna 0-6 år, 7-15 år, 16-18 år, 65-79 år samt 80 år och äldre. Utgångspunkten för diagrammet är 2016-12-31, d v s år 2016 = 0.

Nedan anges de ackumulerade antalsförändringarna per år.

Som framgår av diagrammet ökar åldersgruppen 0-6 år under hela perioden för att år 2020 ha ökat med cirka 1 740 barn. Åldersgruppen 7-15 år ökar under perioden och 2020 har gruppen ökat med cirka 1 360 st. Efter flera års minskning av antal i

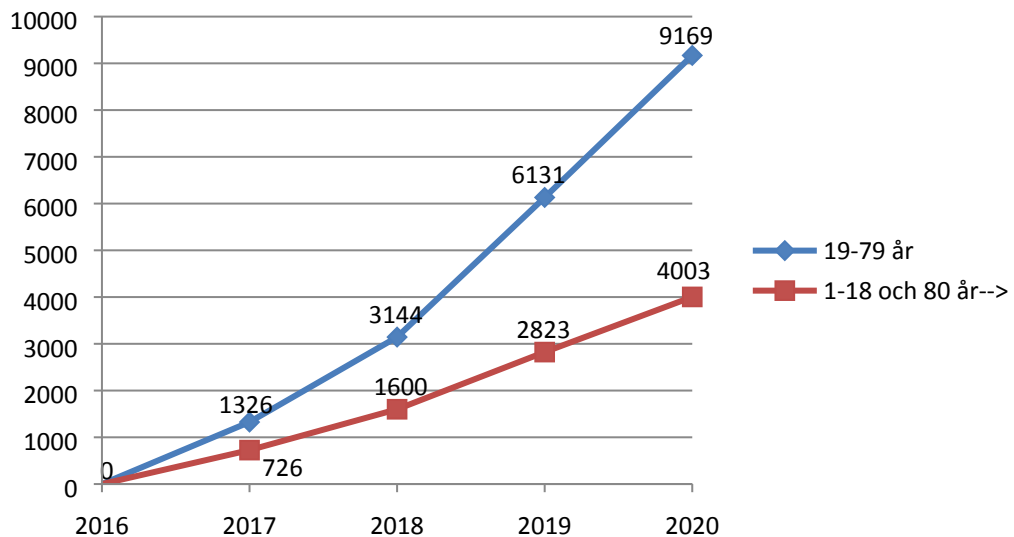
Åldersgruppen 16-18 år ökar nu antalet ungdomar stadigt från år 2016. År 2020 har åldersgruppen ökat med cirka 650 st.

Åldersgruppen 65-79 år ökar under perioden, till år 2020 har den ökat med cirka 400 personer. Även åldersgruppen 80 år och äldre fortsätter att öka och fram till 2020 beräknas den ha ökat med cirka 560 personer.

Skattebetalare och servicetagare

Ett annat sätt att se in i framtiden är att se hur de som betalar kommunal skatt och de som i huvudsak konsumerar kommunal service utvecklar sig i förhållande till varandra. De som betalar kommunalskatt utan att i nämnvärd utsträckning konsumera kommunal service är i huvudsak inom åldersgruppen 19-79 år och de som i huvudsak konsumerar kommunal service är i åldersgrupperna 1-18 år och 80 år och äldre.

I diagrammet nedan visas en prognos över de huvudsakliga finansiärerna (19-79 år) samt åldersgruppen 1-18 år och 80 år och däröver.

Vi kan konstatera att de huvudsakliga finansiärerna, åldersgruppen 19-79 år ökar konstant under perioden så att ökningen till år 2020 uppgår till cirka 9 170 st.

De som huvudsakligen konsumerar service, åldersgruppen 1-18 och 80 år och äldre ökar under samma period med cirka 4 000 personer.

Enligt befolkningsprognosen mars 2017 beräknas Järfällas totala antal innevånare bli enligt nedan:

Antal personer	2017	2018	2019	2020
Totalt	76 510	79 271	83 578	87 897
förändring mot föreg år	2 098	2 761	4 307	4 319

3.5. Känslighets- och riskanalys

	Förändring	mnkr
--	-------------------	-------------

Pris- och löneökning	1%	49
Varav löner och sociala avgifter egen personal	1%	22
Kapitalkostnader år 1 på investeringsutgifter om 100 mnkr		6
Skatteintäkter och utjämning pga befolkning	100 pers	10
Förändrad utdebitering	10 öre	18
Ränteförändring kommunens låneskuld	1 %-enhet	22

3.6. Ekonomisk framåtblick

Järfälla har både utmaningar och möjligheter som en av landets kommuner med störst tillväxt. Genom bl.a. stadsutvecklingen i Barkarby och Veddesta med byggande av tunnelbana, fjärrtågsstation och bussdepå förväntas befolkningen växa från 76 000 invånare till 116 000 invånare år 2030. Utöver 30 000 bostäder planeras byggande av samhällsfastigheter; många nya förskolor, flera grundskolor, boende för äldre och funktionshindrade samt kultur och fritid. Sammantaget innebär det höga investeringsnivåer. Exploateringsverksamheten är omfattande och den ekonomiska strategin innebär att de markintäkter som erhålls ska huvudsakligen finansiera infrastruktur och investeringar i samhällsfastigheter. De ökade skatteintäkterna som kommer genom en ökad befolkning ska finansiera ökade driftkostnader för volymer i verksamheterna. Utöver volymerna finns den demografiska utvecklingen med nya behov.

Utmaningar och risker är bl.a. de höga nyproduktionskostnaderna för exempelvis fastigheter och lokaler, inklusive extern inhyrning. Dessa behov måste mötas genom effektivare lokalanvändning samt styrning av investeringsprocessen. Eventuella förseningar i tidplaner och genomförande innebär risk att markintäkter flyttas fram i tiden. God ekonomisk hushållning och ordning och reda i ekonomin är en förutsättning för att klara en långsiktig och hållbar finansiering av den utveckling och tillväxt som sker i Järfälla.

Kommunsektorn står inför fortsatta ekonomiska utmaningar eftersom en mer normal, långsammare, utveckling av skatteunderlaget förväntas samtidigt som den demografiska utvecklingen ökar kostnadstrycket. Det ställer krav på fortsatta effektiviseringar med prioriteringar, samordning och digitalisering. En långsiktigt hållbar ekonomi är även grunden för all verksamhetsutveckling med god kvalitet.

Exploateringsnettot ska till varje krona användas för de investeringar som kopplas till expansionen. Årets prognos, såväl inklusive exploatering, som för det verksamhetsrelaterade resultatet visar att kommunen är på rätt väg. Takten i tillväxten kommer med största sannolikhet att styras av konjunkturen och omvärldsbevakningen är ett viktigt inslag i bedömningen av ekonomin.

4. RESULTATBUDGET 2018 MED PLAN 2019-2020

Resultaträkning, mnkr	Bokslut 2016	Prognos 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020
Verksamhetens intäkter	1 427,2	2 163,7	2 496,0	3 237,0	2 853,8
Verksamhetens kostnader	-4 463,0	-5 371,0	-5 651,0	-5 879,9	-6 308,4
Avskrivningar	-178,8	-201,2	-229,2	-248,6	-265,0
Verksamhetens nettokostnader	-3 214,6	-3 408,5	-3 384,2	-2 891,5	-3 719,6
Skatteintäkter	3 068,3	3 201,9	3 348,2	3 510,1	3 705,1
Gen. Statsbidrag och utjämning	558,2	662,1	730,2	844,7	1 080,7
Finansiella intäkter	24,9	30,6	5,6	5,6	5,6
Finansiella kostnader	-38,6	-32,5	-45,8	-49,3	-52,2
Resultat före extraordinära poster	398,2	453,6	654,0	1 419,6	1 019,6
Extraordinära kostnader		-177,0			
Årets resultat	398,2	276,6	654,0	1 419,6	1 019,6
<i>varav exploateringsredovisning</i>	367,8	381,1	630,0	1 340,6	924,6
Resultat exkl exploateringsnetto och extraordinära kostnader	30,4	72,5	24,0	79,0	95,0
<i>Resultat i % av skatter o utjämning</i>		1,9%	0,6%	1,8%	2,0%
Balanskravsresultat					
Årets resultat enligt resultaträkningen	398,2	276,6	654,0	1 419,6	1 019,6
Varav realisationsvinster	-5,6				
Resultat mot balanskravet	392,6	276,6	654,0	1 419,6	1 019,6

Från år 2016 ingår nettoinkomsterna från exploateringsredovisningen och årets resultat presenteras i två nivåer, en inklusive exploateringsnettot och en exklusive detsamma som visar verksamhetens resultat. Resultatet exklusive exploateringsnettot uppgår till 24 mnkr 2018, vilket motsvarar 0,6 % av skatteintäkter och utjämning. För de kommande två åren ökar resultatet till 79 resp 95 mnkr och uppnår därmed vid periodens slut målet om minst 2 % i resultat.

Årets resultat inkl exploateringsnetto uppgår till 654 mnkr år 2018 och för åren därefter uppgår det till 1 419,6 mnkr resp 1 019,6 mnkr. Med osäkerheter i bl a tidplaner inom exploateringsområdena är resultaten osäkra men den bedömning som görs just nu. Se särskilt avsnitt om exploateringsbudget.

4.1. Nämndernas budgetramar

Nämndernas budgetramar ökar med 221 mnkr 2018 jämfört med 2017, vilket motsvarar en ökning om 5,8 %. Medel för ökat antal barn och elever inom barn- och ungdomsnämnden, elever inom kompetensnämnden samt för omsorger inom socialnämnden uppgår sammanlagt till 113 mnkr 2018 vilket motsvarar en ökning om 3 %. I prognosen för 2017 redovisas prognosavvikelser för volymer inom dessa nämnder. Barn- och ungdomsnämnden som har för mycket medel i ram för volymer 2017 har justerats ned till 2018. För kompetensnämnden och socialnämnden har medlen varit för låga i ramar 2017 och därför har volymmedlen justerats upp 2018. Till dessa justeringar tillkommer medel för förändringar i antal 2018.

Alla nämnder har fått en generell priskompensation om 0,5 % vilket uppgår till 18,9 mnkr. För övriga förändringar och satsningar avsätts 89,1 mnkr där barn- och

ungdomsnämnden ges 49 mnkr med satsning för bl a höjd skolpeng. Kultur-, demokrati- och fritidsnämndens budget ökar med 24,5 mnkr där några stora poster är kostnader för den nya simhallen, Säby ridanläggning samt övertagande av lokaler från gymnasiet. Nämndernas budget med förändringar redovisas under avsnitt 5.

Nämnd	Budget 2017	Förändringar 2018			Budget 2018
		Generell prisökn	Volym	Övr förändr förändringar	
Kommunstyrelsen	275,8	1,2		1,4	278,4
Barn- och ungdomsnämnden	1 571,4	8,3	20,2	49,0	1 648,9
Kompetensnämnden	367,8	1,8	22,8	2,1	394,5
Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden	157,8	0,8		24,5	183,1
Socialnämnden	1 272,8	6,4	70,0	6,5	1 355,7
Familjerättsnämnden	4,5	0,0		0,0	4,5
Tekniska nämnden, skattefinansierat	153,6	0,4		4,8	158,8
Miljö- och bygglovsnämnden	11,3	0,1		0,8	12,2
Summa nämnder	3 815,0	19,0	113,0	89,1	4 036,0
<i>Ökning i % av kommunbidrag 2017</i>		<i>0,5%</i>	<i>3,0%</i>	<i>2,3%</i>	<i>5,8%</i>

4.2. Avskrivningar och internränta

Med den investeringsnivå som prognostiseras uppgår avskrivningarna till 229 mnkr år 2018 för att öka till 265 mnkr år 2020, en ökning med 36 mnkr under perioden. Internräntesats som år 2017 är 3,0 procent föreslås vara oförändrad 2018.

4.3. Borgensavgifter

En analys av marknadsläget pekar på att nuvarande borgensavgift på 0,35 % av borgenssumman anses marknadsmässig och därmed kan fastställas att gälla även 2018.

4.4. Pensioner, arbetsgivaravgifter och personalomkostnadspålägg

Pensionsutbetalningar och skuldförändring redovisas enligt Kommunsektorns Pensions AB prognos 2017-08-13. Pensionskostnaderna, exkl räntor, uppgår till 237 mnkr år 2018, en ökning med 16 mnkr jämfört med budget 2017. År 2020 beräknas pensionskostnaderna uppgå till 259 mnkr.

Personalomkostnadspålägget som ska täcka kostnader för arbetsgivaravgifter och pensionskostnader föreslås 2018 vara oförändrad jämfört med 2017, 39 procent.

4.5. Kompetensfonden

Medel till kompetensfonden finns med 5 mnkr år 2018 och år 2019.

5. NÄMNDERNAS/BOLAGENS UPPDRAG OCH BUDGET

I kapitlet redovisas de uppdrag nämnderna frå från kommunfullmäktige, budgetramar med förändringar 2018 samt volymer och eventuella pengmodeller. Den budget som redovisas per nämnd är preliminär vad avser kostnads- respektive intäktsnivå. Denna kan justeras av nämnden vid beslut om detaljbudget. Kommunbidraget kan inte justeras av nämnden.

5.1. Kommunstyrelsen

Ansvarsområde

Kommunstyrelsen är kommunens verkställande organ med ansvar för ledning, samordning och uppföljning av nämnderna och de kommunala bolagen. Styrelsen ansvarar även för utveckling av den kommungemensamma informationsverksamheten, den översiktliga fysiska planeringen, ägarfrågor som rör kommunens fasta egendom, övergripande lokalförsörjning, medelsförvaltning, arbetsgivarfrågor, främjandet av näringslivet i kommunen, samordning av integrationsarbetet. Kommunstyrelsen är också krisledningsnämnd.

Uppdrag

1. I samverkan med Järfällahus AB och berörda privata aktörer utveckla Järfällafestivalen till att även omfatta kulturaktiviteter på kvällen.
2. Göra en helhetsöversyn av Järfällas för- och grundskoleorganisation i syfte att främja ökad måluppfyllelse för barn och elever, resurseffektivitet samt god ekonomisk hushållning.
3. Ta fram en detaljplan för Jakobsbergs centrum, inklusive medborgar- och kommunhus.
4. Ta fram en strategi för att kunna erbjuda prisvärda bostäder för ungdomar i alla kommundelar
5. Genomföra aktiva insatser gentemot civilsamhället för att få fler nattvandrande vuxna
6. Ta fram ett förslag till kommunövergripande hållbarhetsstandard, inklusive hållbarhetskrav för markanvisningar.
7. I samråd med Tekniska nämnden upprätta en bil- och cykelpool för kommunens medarbetare samt utreda möjligheten att införa klimatväxling för tjänsteresor.
8. I samråd med Tekniska nämnden ta fram förslag på åtgärder för att stärka Järvakilen tillsammans med häradsallmanningen och kringliggande kommuner.
9. I samråd med Tekniska nämnden revidera grönytefaktorn och ta fram en vägledning för ekologisk kompensation.
10. Planera för sammanhållen kvartersbebyggelse i trä i Järfälla med start i Barkarbystaden.
11. Anställa trygghetsvårdar för att vara närvarande i alla kommundelar
12. Främja integration och social inkludering i särskilt utsatta områden genom att verka för bildandet av lokala sociala områdesgrupper i samarbete mellan, polis, socialtjänst, skola, Järfällahus AB och civilsamhället.
13. Planera för att genomföra en Bomässa i samband med tunnelbanans öppnande.
14. Påbörja en dialog med energileverantörer i syfte att minska energikostnaderna för kommunens idrottsanläggningar
15. I samråd med Tekniska nämnden stärka den digitala informationen till kommuninvånare om kommande och pågående arbeten och trafikstörningar.
16. Utvärdera miljödiplomeringen.
17. I samråd med Tekniska nämnden utveckla ett koncept för återbruk i Järfälla. Ett pilotprojekt ska påbörjas under 2018.

18. Utreda möjligheten att erbjuda överbliven skolmat som matlådor till vårdnadshavare, i syfte att minska matsvinnet inom skola och förskola.
19. I samråd med Socialnämnden förstärka verksamheten med fältassistenter inom ramen för trygghetssamverkan med Järfällahus AB.

Driftbudget

Mnkr	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018
Kommunbidrag	243,7	275,8	278,4
Intäkter	108,7	86,6	88,1
Summa intäkter	352,4	362,4	366,5
Kostnader	-350,2	-362,4	-366,5
Årets resultat	2,2	0,0	0,0

Kommunbidraget 2018 uppgår till 278,4 mnkr, en ökning med 2,6 mnkr (0,9 %) jämfört med budget 2017. Den generella prisuppräknningen om 0,5 % innebär 1,2 mnkr i ökad budgettram. Övriga satsningar om netto 1,4 mnkr handlar bl. a. om trygghetssatsning genom tillvidareanställning av trygghetsvårdar, förstärkning av hållbarhets- och miljöplanering samt kemikalierådgivning, valkostnader 2018 samt ökade kostnader för Attunda räddningstjänst.

Förslag till förändrade budgettramar:

Den generella uppräknningen innebär 1,2 mnkr i ökad budgettram. Attunda räddningstjänst tillförs 1,1 mnkr. Engångskostnader för allmänna val 2018 innebär 1,5 mnkr. Revisionen tillförs 0,3 mnkr.

Medlen till välfärdsjobben minskas med 6 mnkr och tre mnkr tillförs för att tillsvidareanställa trygghetsvårdar. För att genomföra Järfällafestivalen på kvällen ges 0,5 mnkr. Förstärkning av hållbarhets- och miljöplanering sker med 0,7 mnkr och för delregional kemikalierådgivning samt genomförande av kemikalieplanen tillförs 0,3 mnkr.

Budget per verksamhet, tkr	Kommunbidrag 2017	Kommunbidrag 2018
Politisk ledning och revision	21 541	23 449
Kommunstyrelseförvaltning	213 293	212 905
Räddningstjänst	40 921	42 021
Summa	275 755	278 375

5.2. Barn- och ungdomsnämnden

Ansvarsområde

Barn- och ungdomsnämnden fullgör kommunens uppgifter inom de delar av skolväsendet som utgörs av förskoleklass, grundskola och grundsärskola. Nämnden ansvarar också för förskola, pedagogisk omsorg, fritidshem och fritidsklubb.

Uppdrag

1. I samråd med de fackliga organisationerna i skolan ta fram förslag på hur Järfällas lärare ska kunna ägna mer tid åt att möta varje elev och mindre åt administration och andra kringuppgifter.

2. Garantera arbetskläder till personalen i förskolan.
3. Successivt utöka daglig rörelse i skolan till alla Järfällas skolor. Uppdraget ska återrapporteras löpande och slutredovisas hösten 2020.
4. Ta fram en åtgärdsplan för ökad trygghet och studiero i Järfällas skolor.
5. Förstärka Elevhälsans arbete för barn och ungas psykiska hälsa.
6. Undersöka förutsättningarna för att etablera en naturskola i Järfälla.

Driftbudget

Mnkr	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018
Kommunbidrag	1 507,7	1 571,4	1 648,9
Intäkter	197,1	177,5	187,7
Summa intäkter	1 704,8	1 748,9	1 836,6
Kostnader	-1 666,3	-1 748,9	-1 836,6
Årets resultat	38,5	0,0	0,0

Nämndens kommunbidrag 2018 uppgår till 1 648,9 mnkr, en ökning med 77,5 mnkr (4,9 %) jämfört budget 2017. Kostnaden för ökat antal barn och elever beräknas uppgå till 20,2 mnkr, en justerad ökning med hänsyn till att 2017 års budget är för hög jämfört med det ökat antalet barn och elever i år. Den generella uppräknigen om 0,5 % motsvarar 8,4 mnkr. Förutom denna uppräknigen tillförs förskolepeng och skolpeng ytterligare 40 mnkr. Totalt innebär detta en höjning till förskolor och skolor med 4,5 %. En satsning för ökad likvärdighet inom grundskolan om 10 mnkr genomförs 2018, vilken finansieras med riktat statsbidrag.

Förslag till förändring i budgetramar:

Budget för fler barn och elever ges med 20,2 mnkr. Den generella uppräknigen om 0,5 % innebär 8,4 mnkr till nämndens budgetram. För höjning av förskolepeng och skolpeng tillförs ytterligare 40 mnkr.

Inom förskolan ges 2 mnkr till socioekonomisk ersättning samt medel till åtgärder för en giftfri förskola om 1 mnkr. Medlen till förskola på oönskad arbetstid sänks med 0,2 mnkr eftersom behoven minskat.

För ökad likvärdighet inom grundskolan tillkommer 10 mnkr vilket finansieras med riktat statsbidrag. Satsning för nyanlända ges med 2,5 mnkr, estetisk utbildning 0,85 mnkr, rörelse i skolan 1,0 mnkr samt Natur och teknik för alla-satsning med 0,6 mnkr. Vidare förstärks elevhälsan med 0,8 mnkr. För att effektivisera systemstödet för skolval tillförs 0,5 mnkr.

Budget per verksamhet, tkr	Kommunbidrag	Kommunbidrag
	2017	2018
Politisk ledning	901	906
Central förvaltn, myndighetsansvar	13 057	13 126
Förskola/pedagogisk omsorg 1-5 år	518 585	546 916
Fritidshem/pedagogisk oms 6-9 år	174 873	179 894
Utbildning	863 980	908 050
Summa	1 571 396	1 648 892

Antal barn och elever samt peng

Antal barn/elever per verksamhet	2017	2018	2019	2020
Förskola/pedagogisk omsorg	4 490	4 531	4 605	4 681
Fritidshem 6-9 år	3 848	3 949	4 051	4 155
Förskoleklass	1 028	985	997	1010
Grundskola	8 693	8 937	9 284	9 644
Grundsärskola inkl samundervisningsklass	123	112	113	114

I tabellen nedan redovisas barn- och elevpeng för olika kategorier. Värdena för 2018 är uppräknade med 4,5 procent från 2017 års nivå för förskola och utbildning samt med 0,5 % för fritidshem.

Pengen för utbildning är sedan tidigare dessutom uppräknad med 3500 kr per elev enligt Barn- och ungdomsnämndens beslut (Dnr Bun 2017/156). Beslutet innebär att grundpengen inom förskoleklass och grundskola ökas och att budgeten för socioekonomisk ersättning minskas med ungefär 30 mnkr under 2018. Effekten blir att den socioekonomiska ersättningen inom förskoleklass och grundskola minskas med 3500 kr per elev och att grundpengen ökas med samma belopp.

Peng tkr/barn eller elev/år	2017	2018
<i>Förskola 1-5 år</i>		
1-3 år, 1-30 tim/v	92,8	97,0
1-3 år, 31-55 tim/v	115,9	121,1
4-5 år, 1-30 tim/v	72,6	75,9
4-5 år, 31-55 tim/v	92,5	96,7
<i>Pedagogisk omsorg 1-5 år</i>		
1-3 år, 1-30 tim/v	99,4	103,9
1-3 år, 31-55 tim/v	118,3	123,6
4-5 år, 1-30 tim/v	79,5	83,1
4-5 år, 31-55 tim/v	96,1	100,4
<i>Fritidshem 6-9 år</i>		
Full närvarotid	37,6	37,8
Reducerad närvarotid, barn till föräldralediga	21,4	21,5
<i>Utbildning</i>		
Förskoleklass	44,0	49,5
Årskurs 1-5	46,1	51,6
Årskurs 6-9	58,6	64,8
<i>Grundsärskola, egenregiverksamhet</i>		
Grundsärskola ämnen årskurs 1-5	184,1	192,4
Grundsärskola ämnen årskurs 6-9	203,0	212,2
Träningsärskola ämnesområden årskurs 1-5	316,2	330,5
Träningsärskola ämnesområden årskurs 6-9	341,5	356,9

Lokalpeng

Lokalpengen är beräknad utifrån den genomsnittliga kostnaden för för- och grundskolor i Järfälla kommuns egen regi. Ökningen mellan 2017 och 2018 förklaras av de till- och nybyggda lokaler som öppnar för förskole- och utbildningsverksamhet under 2017 och 2018.

De kommunala för- och grundskolorna i Järfälla får ersättning för faktisk lokalkostnad medan fristående för- och grundskolor i och utanför Järfälla samt kommunala för- och grundskolor lokaliserade utanför Järfälla kommer att få lokalpeng enligt tabellen nedan.

Lokalpeng för barn- och ungdomsnämndens verksamhetsområden

Lokalpeng tkr/barn eller elev/år	2017	2018
Förskola	17,4	21,3
Åk F-9 inkl. fritidshem och specialgrupper och grundsärskola	13,6	15,8

5.3. Kompetensnämnden**Ansvarsområde**

Kompetensnämnden har ansvar för gymnasieskolan, kommunens aktivitetsansvar, arbetsmarknad, KomTek samt vuxenutbildningen och svenska för invandrare (SFI).

Uppdrag

1. Ansöka om och starta upp fler yrkeshögskoleutbildningar i kommunen.
2. I samarbete med Kultur- demokrati- och fritidsnämnden etablera ett Sportotek för uthyrning av idrottsutrustning i Järfälla.
3. Arbeta för att skapa fler idrottsklasser, även med riksintag.
4. Ta fram åtgärdsplan för att minst halvera ungdomsarbetslösheten fram till 2020.
5. Utveckla kommunens system med återbruka, med målet att kommunens återanvändning av möbler ska öka och inköp av möbler ska minska.

Driftbudget

Mnkr	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018
Kommunbidrag	348,0	367,8	394,5
Intäkter	310,0	166,0	166,0
Summa intäkter	658,0	533,8	560,5
Kostnader	-653,0	-533,8	-560,5
Årets resultat	5,0	0,0	0,0

Nämndens kommunbidrag 2018 uppgår till 394,5 mnkr, en ökning med 26,7 mnkr (7,3%) jämfört med budget 2017. Antal elever beräknas öka med 22,8 mnkr och innehåller även en justering av 2017 års budget eftersom nämnden beräknas ha fler elever än budget år 2017. Den generella prisuppräknningen om 0,5 % innebär 1,8 mnkr i ökad budgetram.

Förslag till förändring i budgetramar:

För fler elever och OSA-anställningar tillförs nämnden 22,8 mnkr. Den generella prisuppräknningen uppgår till 1,8 mnkr.

För satsning på YH-utbildning ökas nämndens ram med 1,1 mnkr och för etablering av Sportotek 1 mnkr.

Budget per verksamhet, tkr	Kommunbidrag	
	2017	2018
Politisk ledning	845	849
Lednings- och verksamhetsstöd	5 843	6 864
Vuxenutbildning	49 379	50 701
Gymnasieutbildning	286 119	309 350
Arbetsmarknad	25 576	26 704
Summa	367 762	394 468

Antal elever per verksamhet

Gymnasieutbildning	2017	2018	2019	2020
Järfällaungdomar i gymnasieutbildning 16-18 år	2 636	2 850	3 000	3 250
varav egen regi	812	826	870	942
varav extern regi	1 824	2 024	2 130	2 308
Järfällaungdomar i gymnasiesärskola	39	34	36	32
Vuxenutbildning				
Helårsstudieplatser				
Grundläggande	190	190	190	190
Gymnasial	380	380	380	380
Svenska för invandrare	553	553	553	553
Särvux (antal deltagare)	60	60	60	60
Feriepraktik	1 638	1 767	1 840	1 932
OSA	40	40	40	40

Peng

Nämnden tillämpar den gemensamma prislistan för de olika programmen i den gemensamma gymnasierregionen i Stockholm län.

5.4. Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden**Ansvarsområde**

Nämnden ansvarar för bibliotek, idrott och fritid, fritidsgårdar, kultur, kulturskola och demokratiutveckling.

Uppdrag

1. Lämna taxor på bibliotek och idrott och fritid oförändrade.
2. Utöka öppethållandet av Tallbohovs fritidsgård till kvällar och helger.
3. Utveckla metoder och arbetssätt för kommunens arbete med Barnkonventionen.
4. Samlokalisera verksamheterna för fritidsaktiviteter för unga med funktionsvariationer.

5. I samråd med Tekniska nämnden minimera spridningen av mikroplaster från kommunens konstgräsplaner.

Driftbudget

Mnkr	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018
Kommunbidrag	138,5	157,8	183,1
Intäkter	23,0	16,5	16,8
Summa intäkter	161,5	174,3	199,9
Kostnader	-164,2	-174,3	-199,9
Årets resultat	-2,7	0,0	0,0

Nämndens kommunbidrag 2018 uppgår till 183,1 mnkr, en ökning med 25,3 mnkr (16 %) jämfört med budget 2017. Den generella prisuppräknningen om 0,5 % innebär 0,8 mnkr i ökad budgetram. 24,5 mnkr tillförs nämnden för satsningar främst inom idrott och fritid och beror till stor del på kostnader till följd av tidigare fattade investeringsbeslut.

Förslag till förändring i budgetramar:

Den generella uppräknningen uppgår till 0,8 mnkr och som kompensation för inte höja taxor nästa år utan bibehålla nuvarande nivå på taxor inom bibliotek, idrott och fritid tillkommer 0,25 mnkr. Resurser för demokratiutveckling tillförs med 0,5 mnkr.

Den nya simhallen beräknas öppna i april och ökade medel för verksamheten tillförs med 11 mnkr. Ökade kapitalkostnader och förstärkta driftbidrag avseende Säby ridanläggning innebär 4 mnkr. Investeringar medför ökade kapitalkostnader och hyror för idrottsplatser och anläggningar med 2,4 mnkr. Lokalkostnader för fritidsgårdar, bibliotek och kontorslokaler ökar med 0,9 mnkr. Övertagande av lokaler från gymnasiet avseende K-huset samt scen i Jakobsbergs gymnasium uppgår till 3,5 mnkr. För att starta idrottslyftet ökar ramen med 0,6 mnkr år 2017.

Ökade öppettider på Tallbohovs fritidsgård samt förstärkning till den mobila fritidsgården innebär ökad ram med 1 mnkr. Till kulturskolan ges medel för nytt system inom elevadministrationen samt medel för att införa film och medel i det ordinarie utbudet 0,4 mnkr.

Budget per verksamhet, tkr	Kommunbidrag 2017	Kommunbidrag 2018
Politisk ledning	561	572
Nämndkansli o demokratiutveckling	5 221	5 940
Bibliotek	32 454	32 813
Fritidsgårdar	17 525	18 594
Idrott och fritid	74 567	93 083
Kultur	14 393	18 675
Kulturskola	13 084	13 400
Summa	157 805	183 077

Taxor

I bilaga 6 redovisas taxor för nya verksamheter samt förtydliganden till befintliga taxor.

5.5. Socialnämnden**Ansvarsområde**

Socialnämnden ansvarar för äldreomsorg, funktionshinder, individ- och familjeomsorg exkl. familjerätten, den kommunala hälso- och sjukvården samt uppgifter inom det bostadssociala området (bostadsanpassningsbidrag).

Socialnämnden har även ansvar för serveringstillstånd och tillsyn enligt alkohollagen, tillsyn över handel med tobaksvaror och nikotinläkemedel, dödsboutredningar och föreningsbidrag till verksamhetsanknutna frivilligorganisationer. Socialnämnden ansvarar också för psykiskt och socialt omhändertagande när kriser och katastrofer inträffar i kommunen.

Uppdrag

1. Förstärka resurserna för att höja kvaliteten i Järfällas äldreomsorg.
2. Genomföra en satsning för att förbättra måltidsupplevelsen i Järfällas äldreboenden.
3. Förstärka Jakobsbergs familjecentral samt utreda möjligheten att inrätta en familjecentral i Barkarbystaden.
4. I samråd med Kommunala pensionärsrådet och Järfällas äldre-organisationer skapa fler aktiviteter som berikar äldres fritid, och i samband med detta höja medlemsstödet.
5. I samverkan med Barn- och ungdomsnämnden och Kultur- demokrati och fritidsnämnden se över hur samarbetet kring barn och unga kan stärkas.

Driftbudget

Mnkr	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018
Kommunbidrag	1 207,9	1 272,8	1 355,7
Intäkter	334,8	282,1	283,5
Summa intäkter	1 542,7	1 554,9	1 639,2
Kostnader	-1 558,2	-1 554,9	-1 639,2
Årets resultat	-15,5	0,0	0,0

Nämndens kommunbidrag 2018 uppgår till 1 355,7 mnkr, en ökning med 82,9 mnkr (6,5 %) jämfört med budget 2017. Den generella prisuppräknings om 0,5 % innebär 6,4 mnkr i ökad budgetram. För fler personer i behov av omsorg ökar medlen med 70 mnkr. Övriga satsningar handlar om bl. a. om förstärkning inom äldreomsorg, trygg hemgång och bemanning för mellanboendeformer.

Förslag till förändring i budgetramar:

Den generella uppräknings innebär 6,4 mnkr i ökad budgetram. För fler personer i behov av omsorg tillförs 70 mnkr varav 16 mnkr till äldreomsorg, 44,5 till funktionshindrade och 9,5 mnkr till individ- och familjeomsorgen.

För förstärkning inom äldreomsorgen ges 5,2 mnkr, trygg hemgång 3 mnkr, bemanning för mellanboendeformer 1 mnkr samt till förbättrade måltidsupplevesler på äldreboenden 0,5 mnkr. För stöd till äldreorganisationerna tillförs 0,2 mnkr. Till familjecenter i Jakobsberg och Barkarbystaden tillförs 0,6 mnkr. Pågående satsning inom välfärdsjobb minskar antalet hushåll med behov av försörjningsstöd och därför kan kostnaderna sänkas med 4 mnkr.

Budget per verksamhet, tkr	Kommunbidrag	
	2017	2018
Politik	1 664	1 672
Gemensamt	39 289	39 485
Äldreomsorg	506 781	535 810
Funktionshinder	466 225	513 052
Individ- och familjeomsorg	258 861	265 653
Summa	1 272 820	1 355 672

Volymer

Äldreomsorg	2017	2018	2019	2020
<i>Ordinärt boende</i>				
Hemtjänst, timmar	425 000	460 000	467 000	474 000
Avlösarservice, timmar	4 000	4 200	4 300	4 400
Ledsagarservice, timmar	11 000	11 300	11 500	11 700
Korttidspalser	35	30	30	30
Dygn	12 600	10 800	10 800	10 800
Dagverksamhet, demens	3 700	5 000	5 100	5 200
Dagverksamhet, social	4 300	4 200	4 300	4 400
<i>Särskilt boende</i>				
Äldreboende, lgh	414	414	468	468
Dygn	151 400	149 040	168 480	168 480
Köpta permanenta platser	17	17	17	17
Dygn	6 205	6 205	6 205	6 205
<i>Betalningsansvar</i>				
Dygn	12	30	30	30
Funktionshinder				
Personlig assistans LSS	170 000	259 000	263 000	267 000
Personlig assistans SFB	120 000	122 000	123 800	125 700

Kundvalspeng för äldre och funktionshinder samt individ- och familjeomsorg

Äldreomsorg	2017	2018
Hemtjänst		
- Externt pris kr per utförd timme	389	389
- Internt pris kr per utförd timme	384	384
Boendestöd		
- Externt pris kr per utförd timme	359	359

- Internt pris kr per utförd timme	354	354
------------------------------------	-----	-----

Ledsagar- och avlösarservice

- Pris kr per utförd timme	291	291
----------------------------	-----	-----

Samma pris som personlig assistans

Dagverksamhet

- Social pris kr per utförd dag	627	631
- Demens pris kr per utförd dag	747	751

SysselsättningArbetsliknande sysselsättning

- Externt pris kr per person och månad	6 524	6 655
- Internt pris kr per person och månad	6 155	6 278

Individuell sysselsättning

- Externt pris kr per person och månad	4 500	4 590
- Internt pris kr per person och månad	4 245	4 330

Funktionshinder

	2017	2018
--	------	------

Hemtjänst

- Externt pris kr per utförd timme	389	389
- Internt pris kr per utförd timme	384	384

Boendestöd

- Externt pris kr per utförd timme	359	359
- Internt pris kr per utförd timme	354	354

Dagverksamhet

- Social pris kr per utförd dag	627	631
- Demens pris kr per utförd dag	747	751

SysselsättningArbetsliknande sysselsättning

- Externt pris kr per person och månad	6 524	6 655
- Internt pris kr per person och månad	6 155	6 278

Individuell sysselsättning

- Externt pris kr per person och månad	4 500	4 590
- Internt pris kr per person och månad	4 245	4 330

	2017	2017	2018	2018
--	------	------	------	------

Daglig verksamhet (ersättning inom parantes är internt pris)

Nivå 1:

Heltid	337	(317)	344	(323)
Deltid	242	(227)	247	(232)

Nivå 2:

Heltid	654	(614)	667	(626)
Deltid	415	(390)	423	(398)

Nivå 3:				
Heltid	1 074	(1 010)	1 095	(1 030)
Deltid	644	(606)	657	(618)
Nivå 4:				
Heltid	1 705	(1 603)	1 739	(1 635)
Deltid	988	(929)	1 008	(948)
Nivå 5:				
Heltid	2 757	(2 592)	2 812	(2 644)
Deltid	1 562	(1 468)	1 593	(1 497)

	2017	2017	2018	2018
Korttidsvistelse (ersättning inom parentes är internt pris)				
Nivå 1:				
Dygn	2 697	(2 535)	2 750	(2 586)
Halvt dygn	2 163	(2 033)	2 206	(2 074)
Nivå 2:				
Dygn	2 697	(2 535)	2 750	(2 586)
Halvt dygn	2 163	(2 033)	2 206	(2 074)
Nivå 3:				
Dygn	3 551	(3 338)	3 622	(3 405)
Halvt dygn	2 589	(2 434)	2 641	(2 483)
Nivå 4:				
Dygn	4 813	(4 524)	4 909	(4 614)
Halvt dygn	3 210	(3 018)	3 274	(3 078)
Nivå 5:				
Dygn	6 519	(6 128)	6 649	(6 251)
Halvt dygn	3 851	(3 620)	3 928	(3 692)

	2017	2018
Personlig assistans		
- Pris kr per utförd timme	291	294 ¹⁾ Ej fastställt
<i>Fastställs av regeringen</i>		

Ledsagar- och avlösarservice		
- Pris kr per utförd timme	291	291

Individ- och familjeomsorg

	2017	2018
Familjerådgivning		
- Externt pris kr per besökande	1366	1 373
- Kundens egenavgift (till utföraren)	249	250 preliminärt
Summa pris kr per besökande	1615	1 623

¹⁾ fastställs av regeringen senare under året. I ovan förslag är beräknad ökning 1%.

5.6. Familjerättsnämnden

Ansvarsområde

Familjerättens verksamhet regleras främst av Föräldrabalken och Socialtjänstlagen.

Verksamhetens ansvarsområden omfattar:

- faderskap: godkänna faderskapsbekräftelse, utreda faderskap, väcka och föra talan i mål om faderskap, lägga ner utredning om faderskap.
- godkänna respektive inte godkänna avtal om vårdnad, boende och umgänge.
- lämna upplysningar till tingsrätten i vårdnadsfall.
- på uppdrag av tingsrätten genomföra utredningar avseende vårdnad, boende och umgänge.
- ansökan till tingsrätten om särskilt förordnad vårdnadshavare till ensamkommande flyktingbarn.
- yttra sig i adoptionsärenden.
- medgivande vid adoption.
- prövning av samtycke till fortsatt adoptionsförfarande.
- återkalla medgivande till adoption.
- uppföljning av adoptionsärenden.

Driftbudget

Mnkr	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018
Kommunbidrag	4,5	4,5	4,5
Intäkter	1,6	1,7	1,7
Summa intäkter	6,1	6,2	6,2
Kostnader	-6,2	-6,2	-6,2
Årets resultat	-0,1	0,0	0,0

Nämndens kommunbidrag 2018 uppgår till 4,5 mnkr och är oförändrat jämfört med 2017.

Budget per verksamhet, tkr	Kommunbidrag	
	2017	2018
Nämnd och familjerätt	4 469	4 490

5.7. Tekniska nämnden

Ansvarsområde

Tekniska nämndens ansvarsområde innefattar att genomföra kommunens fysiska planering men också förvalta redan befintliga samhällsbyggnadsinvesteringar. Det gör att nämnden har en nyckelroll i Järfälla kommuns pågående expansion liksom i den dagliga driften av kommunen. Tekniska nämnden ansvarar för trafikfrågor och trafikplaner, gatuhållning, gatubelysning, parkeringstillstånd, dagvatten, vatten- och avloppsförsörjning, avfallshantering, park och naturvård, lantmäteriteknisk verksamhet samt namnsättningsfrågor.

Verksamheterna finansieras både genom skattemedel och genom avgifter. I den skattefinansierade delen ryms verksamhetsområdena ledning och stöd, projekt, park

och naturvård, väg och trafik samt delar av kart- och mätverksamhet. Dessutom ingår ansvaret för förvaltning av kommunens lokaler och bostäder, transporter, fordon och anläggningsarbeten. I den avgiftsfinansierade delen ingår VA (vatten, avlopp och dagvatten) samt avfallshantering.

Inom nämndens verksamheter ingår insatser för att uppnå de uppsatta regionala miljömålen för Stockholms län, huvudsakligen inom verksamhetsområdena avfall, vatten och avlopp, park och natur samt väg och trafik. Nämnden är en remissinstans för fysiska planer och andra remisser gällande övergripande infrastrukturfrågor.

Uppdrag

1. I samråd med Barn- och ungdomsnämnden arbeta fram åtgärder för säkra skolvägar för Järfällas barn och elever.
2. Anlägga finparker i centrala lägen, minst en per år.
3. Ta fram ett program för hållbart resande i Järfälla.
4. Ta fram ett förslag till pilotprojekt för låncyklar och andra hållbara transportlösningar under tiden för Mälarbanans avstängning, i samverkan med Stockholms Stad.
5. Ta fram en tidssatt genomförandeplan för att göra Järfälla kommuns fordonsflotta fossilfri.
6. Utredda möjligheterna till decentraliserad finansiering av solceller på kommunens byggnader.
7. Inrätta biotopskydd på Stora Ängsnäs.
8. Möjliggöra för att allmän platsmark i Järfälla ska kunna användas för odling och kolonilotter.

Driftbudget

Skattefinansierad verksamhet, mnkr	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018
Kommunbidrag	137,2	153,6	158,8
Intäkter	552,7	575,5	612,9
Summa intäkter	689,9	729,1	771,7
Kostnader	-682,2	-729,1	-771,7
Årets resultat	7,7	0,0	0,0
Avgiftsfinansierad verksamhet			
<u>Vatten och avlopp</u>			
Intäkter	118,0	101,3	120,3
Kostnader	118,0	101,3	120,3
Resultat	0	0	0
<u>Avfall</u>			
Intäkter	46,9	48,6	53,2
Kostnader	53,1	48,6	53,2
Resultat	-6,2	0	0

Nämndens nettobudget 2018 uppgår till 158,8 mnkr, en ökning med 5,2 mnkr (3,4 %) jämfört med budget 2017. Den generella prisuppräknningen om 0,5 % innebär 0,4 mnkr i ökad budgettram. För ökade kostnader för skötsel av gator och parker tillförs 4,8 mnkr.

Förslag till förändring i budgetramar:

För ökade kostnader avseende drift och skötsel tillförs för el och belysning 1,25 mnkr, parker och naturreservat 2,0 mnkr, nya gång- och cykelvägar, vägar och torg 0,8 mnkr, nya hissar och ytan utanför nya pendeltågsuppgången 0,6 mnkr. För hantering och skötsel av en ny el-cykelpool för kommunanställda ges 0,15 mnkr.

Budget per verksamhet, tkr	Kommunbidrag	
	2017	2018
Ledning och administration	17 053	17 243
Projektledning	0	0
Gata	99 284	101 431
Park	30 465	33 286
Kart och GIS	6 821	6 834
Fastighet	0	0
Bmf Veddesta	0	0
Summa	153 623	158 794

5.8. Miljö- och bygglovsnämnden**Ansvarsområde**

Miljö- och bygglovsnämnden är lokal tillsynsmyndighet enligt miljöbalken, strålskyddslagen och livsmedelslagen. Dessutom handhas byggväsendet genom handläggning av bygglovsärenden. Nämnden har också en rådgivande verksamhet gentemot allmänheten i bygg- och miljöfrågor.

Uppdrag

1. Avgiftsbefria bygglovsansökningar för solceller.
2. Ta fram riktlinjer för när det går att bygglovsbefria solceller.

Driftbudget

Mnkr	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018
Kommunbidrag	11,3	11,3	12,2
Intäkter	19,1	21,0	22,6
Summa intäkter	30,4	32,3	34,8
Kostnader	-29,8	-32,3	-34,8
Årets resultat	0,6	0,0	0,0

Nämndens nettobudget 2018 uppgår till 12,2 mnkr, en ökning med 0,9 mnkr (7,8 %) jämfört med budget 2017. Den generella uppräkningsen om 0,5 % uppgår till 0,1 mnkr och satsningar till 0,8 mnkr.

Förslag till förändring i budgetramar:

Den generella uppräkningsen uppgår till 0,1 mnkr. Medel tillförs för digitalisering 0,4 mnkr, kompensation för slopad bygglovsavgift för solceller 0,3 mnkr samt förstärkning av organisationen med 0,1 mnkr.

Budget per verksamhet, tkr	Kommunbidrag	
	2017	2018
Miljö- och bygglövsnämnden	615	1 159
Miljö- och hälsoskydd	7 844	8 514
Bygglov	2 822	2 505
Summa	11 281	12 178

Förslag till ändring i taxor

En förändring av Miljöbalkstaxan, Strålskyddstaxan och Livsmedelstaxan föreslås till 2018, vilket kommer att innebära en ökning av timtaxan, vilken ligger till grund för beräkning av avgiften för varje enskilt tillsynsobjekt. För 2019 föreslås att taxorna bearbetas igen för att följa SKL:s nya modell som ska tas fram under 2017-2018. Även en förändring i Bygglovstaxan föreslås. Förslag till nya taxor redovisas i bilagorna 3, 4 och 5.

För taxan inom *miljöbalken och strålskyddslagen* föreslås en taxehöjning på 100 kronor per timme, från 950 kronor till 1050 kronor, det vill säga med 10,5 procent. För de verksamheter i Järfälla som har minst tillsynstid (2 timmar) skulle denna förändring innebära en ökning med 200 kronor per år. För en skola skulle ökningen bli 700 kronor per år och för de verksamheterna med högst avgift i kommunen (t.ex. Stena Recycling AB) innebär förändringen ökning med 8 800 kronor per år.

I jämförelse med de andra kommunerna i Stockholms län ligger idag Järfälla lägst vad gäller timtaxan inom miljöbalkstillsynen. Med en förändring till 1050 kronor skulle Järfälla ligga strax under medianen för taxorna i länet. Idag, 2017, sträcker sig taxorna från 950 kronor (Järfälla) till 1240 kronor (Täby och Vaxholm).

I övrigt föreslås mindre ändringar som en följd av förändringar i Miljöprövningsförordningen (2013:251).

Vad gäller strålskyddstaxan föreslås på samma sätt ändringar till följd av förändrad lagstiftning. Förslaget innebär också att solarietillsynen övergår från löpande till fast årlig tillsynsavgift. Anmälningstiden föreslås korrigeras till verklig handläggningstid.

För taxan inom *livsmedelsområdet* föreslås en taxehöjning på 100 kronor per timme, från 1000 kronor till 1100 kronor, det vill säga med 10 procent. För de verksamheter i Järfälla som har en tillsynstid på en timme per år skulle detta innebära en höjning med 100 kronor per år. För en större livsmedelsbutik skulle denna förändring innebära en höjning på 1600 kronor per år.

I jämförelse med andra kommuner i Stockholms län ligger idag Järfälla på näst lägsta taxa vad gäller livsmedelstillsynen. Med en förändring till 1100 kronor kommer Järfälla fortsätta att ligga lågt. Idag, 2017, sträcker sig taxorna från 996 kronor (Vallentuna) till 1410 kronor (Huddinge).

I *bygglovstaxan* föreslås en förändring innebärande att bygglovspliktig installation av solceller befrias från bygglovavgift. I övrigt är taxan oförändrad.

5.9. Uppdrag Järfällahus AB

Följande tillägg görs till Järfällahus AB:s ägardirektiv i avsnitt 3. Socialt ansvarstagande: 3. Bolaget ska årligen använda 6 miljoner kronor för sociala insatser och trygghetsskapande insatser i sina bostadsområden, med start 1 januari 2018. Insatserna ska genomföras i samverkan med Järfälla kommun.

5.10. Uppdrag Järfälla Näringsliv AB

Följande tillägg görs till Järfälla Näringslivs AB:s ägardirektiv: att i varje kommundel samordna näringsliv, föreningsliv och andra aktörer för en positiv utveckling av området inom ramen för Järfällaandan.

6. EXPLOATERINGSBUDGET 2018 OCH PLAN 2019-2021

mnkr	Budget 2017	Prognos 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Drift (omsättnings tillg)						
Intäkter	794,4	418,4	813,1	1 409,0	946,5	758,0
Kostnader	-56,5	-67,3	-183,0	-68,4	-22,0	-19,1
Nettointäkter, drift	737,9	351,1	630,1	1 340,6	924,6	738,9
Investeringar (anläggnings tillg)						
Inkomster	26,8	5,1	56,8	34,6	88,2	49,6
Utgifter	-328,7	-159,2	-523,8	-498,0	-344,7	-359,4
Nettoutgifter, investering	-302,0	-154,1	-467,0	-463,4	-256,4	-309,9
Summa exploateringsnetto	436,0	197,0	163,0	877,2	668,1	429,0

Järfälla kommun är inne i en expansiv fas med en omfattande samhällsutveckling i form av bostäder, förskolor, skolor, äldreboenden och infrastruktur. Barkarbyfältet och södra Veddesta är kopplat till utbyggnaden av tunnelbanan och där kommunen ska uppföra 14 000 bostäder fram till år 2032 med möjlighet till sammanlagt uppemot 30 000 bostäder år 2039. Dessutom planeras för en fjärrtågsstation och bussterminal vid Barkarby station. Under budgetperioden kommer flera detaljplaner vinna laga kraft och generera markintäkter samt utgifter för infrastruktur och samhällsfastigheter. Inom övriga delar av kommunen pågår exploateringsprojekt i varierande omfattning och i olika skeden, till exempel Stäkets verksamhetsområde och Kallhälls centrum och de centrala delarna av Jakobsberg.

Under budgetperioden beräknas ett positivt exploateringsnetto, både årsvis och på totalen. Markintäkterna beräknas uppgå till ca fyra miljarder kronor under åren 2018-2021. Merparten av markintäkterna, ca 85 %, är hänförliga till utbyggnaden av Barkarbyfältet och södra Veddesta. Under budgetperioden beräknas ett relativt jämt intäktsflöde, där tyngdpunkten ligger år 2019 då intäkterna blir högre till följd av omfattande markförsäljningar inom bland annat Barkarbystaden III. Ändrade förutsättningar kan dock medföra att projekten får en förändrad tidplan av olika anledningar vilket kan medföra att intäkter flyttas fram i tiden. Ändrad tidplan kan medföra stora konsekvenser på den årliga budgeten med likviditetspåverkan och finansiering av investeringar.

Utöver markintäkterna beräknas övriga inkomster bestående av gatukostnadsersättningar och anslutningsavgifter för VA och avfall uppgå till ca 230 miljoner kronor för budgetperioden. Utgifter för anläggningsarbeten beräknas för perioden till ca 1,7 miljarder kronor. Merparten av utgifterna är hänförliga till utbyggnaden av Barkarbyfältet och södra Veddesta. I övriga kommunen beräknas anläggningsarbetet inom bland annat Stäkets verksamhetsområde, Jakobsbergs och Kallhälls centrum.

Risikanalyt:

- Riskbedömning görs kontinuerligt inom exploateringsprojekten och nedan redovisas de riskområden som bedöms som aktuella utifrån rådande förutsättningar.
- Försenade detaljplaner – överklaganden
- Marknadsutvecklingen – utbud och efterfrågan.
- Markpriser – andelen bostadsrätter respektive hyresrätter och kontor.
- Få eller inga anbud vid upphandlingar.
- Markförhållanden – vatten, översvänningsområden, saneringar etc.

7.   **INVESTERINGSBUDGET 2018 OCH PLAN 2019-2021**

Investeringar, mnkr	2018	2019	2020	2021	TOTALT
Investeringar exploateringsverksamheten					
Inkomster (V/A och avfall)	56,8	34,6	88,2	49,6	229,2
Utgifter (gata, park, V/A)	-523,8	-498,0	-344,7	-359,4	-1 725,9
Nettoutgifter	-467,0	-463,4	-256,4	-309,9	-1 496,7
Övriga investeringar					
Nya förskolor	-155,3	-196,4	-236,5	-300,9	-889,1
Nya skolor	-37,5	-295,0	-453,6	-292,5	-1 078,6
Barn och ungdom, övriga inv förskola/skola	-80,3	-54,1	-31,9	-23,2	-189,5
Nya äldreboenden	0,0	0,0	0,0	-130,0	-130,0
Nytt LSS-boende	-40,6	0,0	0,0	0,0	-40,6
Socialnämnden, övrigt	-9,4	-6,2	-4,0	-6,0	4 979,5
Kultur, demokrati och fritid	-128,0	-32,4	-12,1	-35,0	-207,5
Tekniska nämnden, fleråriga projekt	-219,1	-146,6	-67,0	-12,0	-444,6
Tekniska nämnden, löpande	-134,6	-144,1	-133,6	-136,4	-548,7
Tekniska nämnden, fastighet	-254,9	-118,4	-28,0	-8,0	-409,3
Övrigt	-110,2	-85,1	-73,1	-73,1	-341,4
Summa	-1 169,9	-1 078,1	-1 039,7	-1 017,1	-4 304,7
Investeringsutgifter totalt	-1 693,7	-1 576,1	-1 384,4	-1 376,5	-6 030,6
Investeringsutgifter netto	-1 636,9	-1 541,5	-1 296,1	-1 326,9	-5 801,4

Investeringsutgifterna exklusive exploateringsverksamheten uppgår i budget 2018 till 1 169,9 mnkr.

Investeringar i nya förskolor uppgår till 155,3 mnkr och innefattar bland annat en ny förskola på Fyrspannsvägen i Jakobsberg (27,5 mnkr), en förskola på Parkvägen i Barkarbystaden (54,0 mnkr) och en permanent förskola på Almarevägen i Kallhäll/Stäket (39,0 mnkr).

Investeringar i nya skolor budgeteras med totalt 37,5 mnkr och avser en tillbyggnad av Olovslundsskolan (13,0 mnkr), initiala investeringar i en ny skola F-9 i Barkarbystaden (15,0 mnkr) och även initiala investeringar i en ny skola F-6 i Barkarby/Skälby (9,5 mnkr).

Övriga investeringar gällande Barn- och Ungdomsnämnden uppgår till totalt till 80,3 mnkr och avser bland annat en tillbyggnad av Fjällenskolans matsal (26,0 mnkr).

Inom Socialnämndens område budgeteras totalt 40,6 mnkr avseende serviceboenden på Hästskovägen (23,0 mnkr) och i Söderdalen (17,6 mnkr).

Inom Kultur-, demokrati- och fritidsnämndens område budgeteras totalt 128 mnkr. De största investeringarna avser Bolindervallens omklädningsbyggnad (19,0 mnkr), Säby ridanläggning (30,0 mnkr) och Ängsjö motionscentral (15,0 mnkr).

Fleråriga projekt inom Tekniska nämndens område budgeteras till totalt 219,1 mnkr. Större projekt som ingår är mark- och anläggningsarbeten i anslutning till nya simhallen (46,0 mnkr), nya markytor i Viksjö centrum (28,1 mnkr), medfinansiering Rotebroleden (13,0 mnkr), väganlutningar till Veddestabron (10,3 mnkr), V/A-ledning Hästskovägen (10,0 mnkr) och ny V/A-försörjning till Uddnäs/Lund (38,8 mnkr).

Tekniska nämndens löpande investeringsprojekt budgeteras till totalt 134,6 mnkr och innefattar bland annat förnyelse av V/A-nätet (21,0 mnkr), cykelinfrastruktur (14,0 mnkr) och beläggningsarbeten (13,4 mnkr).

Tekniska nämndens fastighetsavdelning budgeterar totalt 254,9 mnkr avseende bland annat larmanläggningar (11,3 mnkr), energieffektivisering (14,8 mnkr), ventilation (18,0 mnkr), utbyte av belysning (12,8 mnkr), storköksrenoveringar (37,5 mnkr), utbyggnad av matsal i Björkebyskolan (20,0 mnkr) och V/A till Ängsjö gård (19,0 mnkr).

Övriga investeringar uppgår till 110,2 mnkr och består bland annat av gymnasie- och kulturlokaler inom Kompetensnämndens område (33,0 mnkr) och avseende kommunstyrelsen IT/inventarier (26,0 mnkr), förfogandeanslag fastigheter (30,0 mnkr) och allmänt förfogandeanslag (20,0 mnkr).

Investeringar per nämnd exkl expl, mnkr	2018	2019	2020	2021	TOTALT
Kommunstyrelsen	-76,0	-85,0	-73,0	-73,0	-307,0
Tekniska nämnden, exkl fastighetsinvesteringar	-353,7	-290,7	-200,5	-148,4	-993,3
Tekniska nämnden, fastighetsinvesteringar	-254,9	-118,4	-28,0	-8,0	-409,3
Barn- och ungdomsnämnden	-273,1	-545,5	-722,0	-616,6	-2 157,2
Kompetensnämnden	-34,2	0,0	0,0	0,0	-34,2
Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden	-128,0	-32,4	-12,1	-35,0	-207,5
Socialnämnden	-49,9	-6,2	-4,0	-136,0	-196,1
Familjerättsnämnden	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,2
Summa nämnder	-1 169,9	-1 078,1	-1 039,7	-1 017,1	-4 304,7

8. FINANSIERING OCH BALANSBUDGET

Balansbudget, mnkr	Bokslut 2016	Prognos 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020
Tillgångar					
Anläggningstillgångar	6 508,3	7 240,0	8 421,2	9 705,5	10 728,1
Omsättningstillgångar	580,7	488,0	438,6	573,9	582,9
Summa tillgångar	7 089,0	7 728,0	8 859,8	10 279,4	11 311,0
Eget kapital, avsättningar och skulder					
Eget kapital	2 945,7	3 223,0	3 877,0	5 297,0	6 317,0
Avsättningar	1 136,7	1 255,0	1 012,8	858,4	648,0
Skulder					
Långfristiga skulder	300,8	170,0	200,0	220,0	220,0
Långfristiga banklån	1 320,0	2 030,0	2 900,0	3 014,0	3 236,0
Kortfristiga skulder	875,8	850,0	870,0	890,0	890,0
Kortfristiga banklån	510,0	200,0	0,0	0,0	0,0
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	7 089,0	7 728,0	8 859,8	10 279,4	11 311,0
Ansvarsförbindelse, pensioner	1 554,5	1 503,9	1 462,4	1 434,5	1 405,8

8.1. Upplåning

Låneskulden uppgick till 1 830 mnkr per den 31 december 2016 och prognostiseras uppgå till 2 230 mnkr per 31 december 2017. Av den totala låneskulden förfaller 200 mnkr under 2018 och resterande del har förfalldatum fördelade under åren därefter till och med 2021. En större andel av låneskulden har fått en längre kapitalbindningstid under det senaste året.

Budgeten för låneskulden per 31 december 2018 uppgår till 2 900 mnkr. Den är beräknad med utgångspunkt från de budgeterade resultat- och balansräkningarna samt kassaflödesanalysen. Viktiga faktorer är resultatet från den löpande verksamheten, exploateringsresultatet, investeringsvolymen samt betalningsplanen enligt Stockholmsöverenskommelsen (tunnelbanan).

Budgeten visar sammantaget att nyupplåning behöver ske under 2018 med 670 mnkr, under förutsättning att de budgeterade exploateringsintäkterna och investeringsvolymen blir verklighet. Viss marginal fordras för osäkra faktorer och för när i tiden in- och utbetalningar görs. Bedömningen är att nuvarande låneram på 2 500 mnkr behöver höjas till 3 000 mnkr.

Det finns för närvarande olika signaler på bostadsmarknaden om en eventuell dämpning. Lägre aktivitet eller lägre priser på bostadsmarknaden kan få effekter för de budgeterade intäkterna från markförsäljningar. Skulle de budgeterade markförsäljningarna utebli, försenas eller ske till lägre priser per kvadratmeter blir det viktigt att parera med en lägre investeringsvolym för att hålla nere låneskulden.

8.2. Soliditet och finansiellt mål

Soliditeten mäter hur stor del av tillgångarna som finansieras med eget kapital och är det enskilt viktigaste måttet på den ekonomiska styrkan, betalningsförmågan på lång sikt.

Kommunens finansiella mål uttrycks i ett effektmål om att soliditeten, pensionskulden inräknad, ska öka över tid. Soliditeten uppgick till 19,6 procent per 31 december 2016 och prognostiseras till 22,2 procent per 31 december 2017. Den budgeterade soliditeten per 31 december 2018 uppgår till 27,2 procent. Förbättringen beror främst på att eget kapital ökar med årets resultat inklusive exploateringsverksamheten men även på att det samlade pensionsåtagandet minskar.

Från år 2016 ingår nettoinkomsterna från exploateringsredovisningen och årets resultat presenteras i två nivåer, en inklusive exploateringsnettot och en exklusive detsamma som visar verksamhetens resultat. Resultatet exklusive exploateringsnettot uppgår till 24 mnkr 2018, vilket motsvarar 0,6 % av skatteintäkter och utjämning. För de kommande två åren ökar resultatet till 79 resp 95 mnkr och uppnår därmed vid periodens slut målet om minst 2 % i resultat.